

1768, 3.
207
18
D. CAROLI ANTONII KEVFFEL

HISTORIA
AVCTORITATIS PRVDENTVM

APVD ROMANOS

SECTIO III.

PRAELECTIONIBVS SEMESTRIS AESTIVI

MDCCLXVIII.

PROLVSIONIS INSTAR

PRAEMISSA

HELMSTADII

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO

VIDVAE SCHNORRIAE.

D. CAROLI ANTONII KEPLER

HISTORIA

AVCTORITATIS PRUDENTIUM

AD R. ROMANOS

—————

SECTIO III

—————

REPUBLICAE ROMANAE

—————

LIBER V. DE SENATU

—————

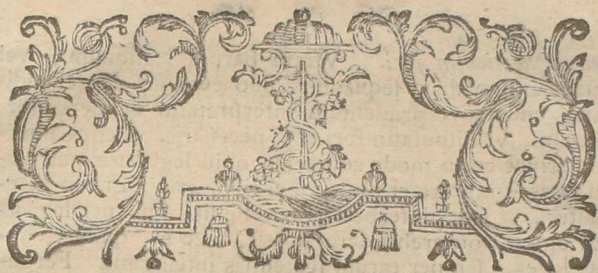
—————

—————

—————

—————

HISTORIA
AVCTORITATIS PRVDENTVM
APVD ROMANOS

SECTIO III.

HISTORIA
AVCTORITATIS DOCTRINALIS
PRVDENTVM.

§. XXVII.

NECESSITAS AVCTORITATIS DOCTRINALIS PRVDENTVM
APVD ROMANOS.

Auctore Pomponio in *L. 2 §. 5 D. de O. I. legibus*
decemuiralibus latis, coepit, *vt naturaliter e-*
uenire solet, vt interpretatio desideraret pruden-
tium auctoritate necessariam disputationem forti-
vel vt planius legendum esse censet BYNK. *in praetervm. vt*
interpretatio desideraret prudentium auctoritatem, necessariam
que

que *disputationem fori*. Vtram harum lectionum, vel quamcunque aliam sequamur, duo euenisse deprehendimus, vnum, vt prudentum interpretatio desideraretur, alterum, vt disputatio fori esset necessaria. Leges interpretari est certo modo colligere, quid legislator per verba legis significare et praescribere voluerit. Euenit naturaliter, vt leges interpretari necesse sit, quia nec legislator omnia comprehendere potest, nec hi, quibus dantur leges, semper earum sententias intelligunt. Feruntur autem leges ciuiliu iudiciorum causa, iudicare vero, definiendo HOBBS. *de Ciu. c. 14, §. 13*, nihil aliud est, quam leges singulis casibus interpretando applicare. Hoc vt rite fiat, multa sunt quae interpreti perspecta esse debent, significatus verborum, ratio legis, materia de qua agitur, aliaque, quapropter monet CUIAC. *ad §. 5. cit.* leges indigere interpretatione, non qualicunque tamen aut quorumcunque, nec vbiunque prodita, sed interpretatione coniuncta auctoritati prudentum longo tempore quaesitae, et multis magnisque meritis; ac rursus, interpretationis in foro vexata, agitata, examinata saepius. Quae a talibus vris fit, ea est iusta legum interpretatio, talemque desiderabant leges decemuirales.

§. XXVIII.

EAM DESIDERABAT DISPUTATIO FORI NECESSARIA.

Eaedem leges necessariam reddebant *disputationem fori*. Pressius enim et adductius concinnatum erat corpus illud legum ciuiliu, XII Tab. comprehensum, quam vt infinita causarum varietas ex scitis quae continebatur, liquido decidi potuisset; excogitanda erat ratio aaccommodandi leges ad facta quae in iudicium deducebantur, vel priuatim a ciuibus expedienda erant; multa quoque

que erant addenda quae legibus proprie non continebantur, eandem tamen rationem et aequitatem habebant. Srenue hic operam suam conferebant prudentes, et habebant quod agerent, sed diuersas saepe amplectebantur sententias, ideoque modus inueniendus erat conciliandi has diuersas opiniones, vt iustitia, aequitas et vrilitas singularum vbique sibi constarent. Deliberationes iudicialias quas vocat *CVIAC. in not. ad §. 5. cit.*, et consulta prudentum, quibus leges decemuirales supplebant, ad vsum fori et faciliorem exitum negotiorum accommodabant, imo et ius nouum a tabulis legibusque scriptis distinctum introducebant, nomine disputationis fori significari statuo. Specialius de disputatione fori tradit *HEINECC. Ant. Rom. L. I, Tit. 2, §. 35*, et *Hist. Jur. §. 51*, *ICROS* dissidentes vnum in locum, et inprimis iuxta Apollinis templum conuenisse, ibique rationibus subductis, communi suffragio decisionem controuersiae inuenisse. Testimonia ab eo adducta, ad rem istam confirmandam idonea esse negat *BACH. Hist. Jur. L. 2, c. 2, sect. 5, §. 3*, et persuadere vult, ius ex rebus iudicatis, inprimis Centumuirorum orrum, nomine disputationis fori appellari in *Digestis*. Sed hanc latius patere arbitror, et anteriorem esse rebus iudicatis, inprimis Centumuirorum, quia eodem pene tempore nata est, quo leges XII Tab. *L. 2, §. 6 D. de O. I.* iudicium autem illud ducentis circiter annis post institutum. *GELL. XVI, 10. cum not. Gronou. SIB. TET. SICCAMA de Iudic. Centumuir. L. 1, c. 6. sq.*

§. XXVIII.

INDE NATVM IVS CIVILE COMPOSITVM
A PRVDENTIBVS.

Peperit itaque disputatio fori ius compositum a prudentibus, quod propria parte aliqua non appellatur, vt

leges, plebiscita, senatusconsulta, edicta, constitutiones, sed communi nomine appellatur ius Civile. Accepit et alias denominationes. Dicitur consensu receptum, *pr. I. de-acquis. per. arrog. quod post magnas varietates obtinuit, L. 9. D. pro leg. L. 32. de O. et A. per manus traditum, L. 10. D. de iur. cod. vtilitatis causa receptum, L. 115. §. 2. de V. O. moribus institutum, pr. I. de pup. substit. ex non scripto venisse, §. 9. I. de I. N. G. et C. ius commenticium, L. 20. de poen. hoc est ex commentatione prudentum ortum, seu, vt plenius explicat BYNK. *Obs. V.*, 16. quod non est profectum ex iure civili et seueris eius regulis, sed quod aequitatis ergo finxerunt et commentu sunt ii, qui disputationibus suis rigorem iuris plus semel temperarunt, quin et subegerunt. Iustinianus §. 3. *I. de legit. agnat. succ.* vocat mediam iurisprudentiam, eamque definit: quae erat quidem lege XII Tab. iunior, imperiali autem dispositione anterior. Non aliud intelligendum esse ius quam illud, quod sine scripto introductum est traditionibus ICorum, primus in Italia docuit *Alex. Galuanus*, eiusque sententiam confirmat *M. AVREL. GALVANVS de Vusufr. c. 6.* et ius non scriptum vocat Cabbalisticam Romanorum Iurisprudentiam. Adhuc alia appellatio occurrit apud *cic. de Inuent. II.*, 22, vbi simul docet, vnde factum sit, vt pro iure valeret. *Consuetudinis ius*, inquit, esse putatur id, quod voluntate omnium sine lege vetustas comprobavit.*

§. XXX.

SPECIMINA IVRIS CIVILIS PRVDENTVM.

Clariora fient quae de indole iuris civilis generatim differui, si quaedam eius specimina addidero. Lex vsum auctoritatem fundi iubebat esse biennium. *At*, inquit *cic. pro Caecin. c. 19. vtimur eodem iure in aedibus*, quae
in

in legibus non appellantur, adeoque haec ampliatio veniebatur ab auctoritate prudentum. Lex introduxerat usufruptionem rerum corporalium, at a iure civili sumebatur quoque rata auctoritas servitutum, etsi rerum incorporearum *ib. c. 26. cf. EV. OTTO Diss. de usufr. servit. c. 2, §. 3. et F. C. CONRADI Hist. usufr. §. 8.* In praediis vendendis ex XII Tab. satis erat ea praestari, quae essent lingua nuncupata, a *ICti* etiam reticentiae poena est constituta. *Cic. Offic. III, 16.* Lege competebar potestas dandi tutorem, sed potestas tutoris in pupillum verbis legis non comprehendebatur, ea igitur iure civili data ac permissa est. *L. 1. D. de tutel. cf. MERILLIVS Obs. VIII, 17.* Si libertus sine liberis et intestato decesserat, lex ad successionem vocabat patronum, de tutela libertorum nihil statuebat. Per interpretationem recepta est legitima patronorum tutela, perinde ac si verbis legis introducta esset. *Tit. I. de legit. patr. tut.* Acquisitio per arrogationem non lege XII Tab. sed eo iure quod consensu receptum est, introducta est. *pr. I. de acquis. per arrog.* Si eius aetatis filii sint, in qua ipsi sibi testamentum facere non possunt, moribus institutum est, ut parentes eis faciant. *pr. I. de pupill. substit.* Verbis legis XII Tab. latissima legandi potestas tributa videbatur, sed ea coangustata est auctoritate iura constituentium *L. 120. D. de V. S.* Qui sanae mentis non erat, testamentum facere non poterat. Liberos inique exheredare tantundem erat ac naturam ipsam vincere, amorem illum penitus insitum eicere ex animo, denique patrem esse sese obliuisci. *Cic. pro Rosc. Amer. c. 19.* *ICti* igitur naturae rei et principiis iuris convenienter introduxerunt, ut testamentum inofficiosum impugnaretur eo colore, quasi non sanae mentis fuisset testator. *cf. BYNK. Obs. II, 12.* Sed haec iam sufficiant specimina.

§. XXXI.

§. XXXI.

CUNABULA IURIS CIVILIS.

Originem ac progressus iuris ciuilis per tres gradus distinguit Pomponius *de O. I.* Cunabula iuris ciuilis, §. 38, ius ciuile fundatum, §. 39, ius ciuile generatim constitutum, §. 41. Cunabula iuris parturiiu egregie cordatus homo Sext. Aelius, circa A. V. DL, ideoque post ducentos quinquaginta annos, a promulgatis XII Tab. elapsos, tamdiu enim principes ciuitatis scientiam iuris in latenti retinere studuerant. Nauauit egregiam hanc operam populo et iurisprudentiae editis Tripertitis, quae sic inscripta sunt, quoniam lege duodecim tabularum praeposita, iungebatur interpretatio, deinde subtexebatur legis actio. Interpretatio stricte dicta versabatur circa mentem et sententiam legum statuminandam, eratque pars disputationis fori, potissima enim intelligentia legum decemuiralium per usum fori definitabatur; eadem tamen per se non includebat ius illud a legibus distinctum, quod proprio nomine appellatur ius ciuile, sed ad hoc condendum deinceps extendebatur. Quando igitur Tripertita Aelii veluti cunabula iuris continuisse, et legibus interpretationem adiecisse dicuntur, significari videtur, ea intra limites interpretationis substituisse, aliis tamen ad condendum ex interpretatione ius ciuile materiam suppeditasse. Virum ius Aelianum, quod idem hic Aelius composuit, et populo dedit, §. 7. *de O. I.* in Tripertitis publicatum sit, non satis constat.

§. XXXII.

IUS CIVILE FVNDA TVM.

Fundati iuris ciuilis laude inclaruerunt P. Mucius Scaeuola, M. Iun. Brutus, et Manius Manilius, contemporanei post A. V. DC. florentes. Mucius decem libel-

libellos reliquit, Brutus septem, Manilius tres: numeri an transponendi sint, non disquiram. Vid. VAN DER MVELEN *Exercitat. ad §. 39. de O. I.* Doctrinae eorum vestigia adhuc extant in pandectis, ex quibus apparet, in discutiendis quaestionibus controuersis, eos copiam doctrinae et vires ingenii periclitatos esse, et nonnunquam in diuersas abiisse sententias. Partus ancillae sine in fructu habendus, differebatur inter principes ciuitatis, P. Scaeuola et M. Manilio affirmantibus, ab his vero dissentiente M. Bruto, c. c. *de Fin. I. 4.*, cuius sententia et in iudiciis obtinuit, *L. 68. D. de Vsufr.* Aetate horum Triumuirorum acciderat, ut Mancinus, Numantinis deditus, non reciperetur, redux autem in senatum venire ausus, extrahi iuberetur. De hac quaestione disputauit Scaeuola: quem semel populus Rom. iussisset dediti, ciuem Rom. non manere, *L. 17. D. de legation.* Si quaeratur quid significare voluerit Pomponius, dicendo hos Triumuiros ius ciuile fundasse, responderet *BLCH Hist. Iur. L. 2, c. 2, sect. 4. §. 31. not.* fundare ius ciuile dici illum, qui disciplinam quali exstruit, atque id ita h. l. capiendum esse. Sed vereor ne nimis eorum laudi faueat, et quod Q. Mucio debetur illis tribuat. Videntur de argumentis quibusdam specialibus ita commentari esse, ut eorum sententiae ratae haberentur, et exemplum praeiuisse adplicandi leges ad facta. Hoc faciendo ius ciuile fundasse dici merentur.

§. XXXIII.

IUS CIVILE GENERATIM CONSTITVTVM.

Meritum fundatorum iuris ciuilibus palmam praeripuit Q. Mucius Scaeuola, Publii filius, pontifex maximus, hominis omnium et disciplina iuris eruditissimi, et ingenio prudentiaque acutissimi elogio mactatus. De eo scribit

B

bit

bit Pompon. §. 41. Ius civile primus constituit, generatim in libros decem et octo redigendo. Hunc itaque primum agnosco qui disciplinam iuris constituit, disciplinam enim condit, qui veritates inter se coniungit et ordinat, hoc vero a Q. Scaeuola respectu iuris civilis esse factum, indicatur verbis: ius civile constituit generatim in libros redigendo. Lubens prouoco ad consensum r. c. CONRADI in Orat. Auspic. de Iurispr. regulari Rom. Wittenb. 1728. Primus, ait, rei cuius nemo antea, periculum fecit Q. Muc. Scaeuola, generatim in libros decem et octo redigendo, quae priorum libellis dispersa, nec plene tradita fuissent. Certiora fient haec omnia, si nunc porro ostendam, vniuersam iuris disciplinam, auctore Scaeuola laetissima cepisse incrementa.

§. XXXIV.

IVRISPRVDENTIA REGVLARIS ELVCVERATA.

Doctrina iuris ita est constituenda, vt, qui eius peritiam profiteri volunt, mente ac memoria comprehensas habeant positiones generales et directrices, ex quibus quid de vnaquaque re, de cuius iure quaeritur, sentiendum sit, elici ac secundum eas diiudicari queat, hae enim si deficient, quo se verat nesciet. Eiusmodi positiones, ius quod est breuiter enarrantes, dicuntur regulae iuris, quia normae sunt ad quas, quid in quaque iuris quaestione rectum, aequum ac verum sit, exploratur. Regulas in iuris disciplinam primus introduxit Q. Scaeuola, libro singulari quem inscripsit *ἑξων*, i. e. sententiarum atque definitionum, qui antiquissimus est eorum, vnde aliquid in digesta translatum. cf. ABR. WIELING. *Iurisprud. restit. P. 1. sect. 1. Ind. 1 et 2.* Fundauit hoc suo facto iurisprudentiam regularem, et manifesta utilitate instituti multorum diligentiam excitauit, vt de
con.

concipiendis, tradendis, digerendisque regulis iuris essent solliciti. Antiquiores earum complectebantur ius, in supplementum XII Tab. a prudentibus introductum; accedebat genus alterum regularum, summam edictorum, senatusconsultorum, principalium constitutionum finem enarrantium. Iustinianus regulas iuris tanti fecit, ut peculiari titulo eas digestis subiiceret. Plura de hoc argumento desiderantibus satisfaciet F. C. CONRADI *Orat. cit.*

§. XXXV.

ARS IN IURISPRUDENTIAM ILLATA.

Apud Scaeuolam multosque alios, iudice *cic. in Bruto c. 41.* iuris civilis magnus fuerat usus, ars autem in vno fuit Seruio Sulpicio, nempe ars illa, quae doceret rem distribuere in partes, latentem explicare definiendo, obscuram explanare interpretando, ambigua primam videre, dein distinguere, postremo habere regulam, qua vera et falsa indicarentur, et quae, quibus positis essent, quae non essent consequentia. Didicerat illam in scholis Stoicorum, quorum philosophia cum studio iuris adeo coniungenda videbatur, ut Seruius vna cum Cicerone, Caesare, Bruto aliisque Rhodum accederet, Posidonium auditurus. In patriam reuersus cum cerneret, in eloquentia se non esse posse nisi secundum, malebat in iurisprudencia esse primus, et ad studium eius se totum conuertebat. Afferebat ad illud artem illam quam mens humana in cognoscendo diiudicandoque vero dirigatur, ab eaque instructus, nouam iurisprudenciae periodum inchoabat, qua ius civile in artem redegit, hoc est, explicante *EV. OTTONE in vita Seruii Sulpicii c. 6. §. 5. Tom. V. Thef. Iur. Rom. p. 1590.* immensam et horridam quaestionum syluam in pauca genera, haec in mem-

bra quaedam digessit: tum propriam cuiusque vim definitione declarauit, et omnia regulis tam certis inclusit, ut quaecumque noua consultatio accideret, eius tenere ius liceret, et a quo capite arcessenda esset, cuius, qui paululum moueri posset ingenio, appareret. Ope huius artis praeclare adeo de iurisprudencia promeruit Seruius, ut non eiusdem modo aetatis, sed eorum etiam qui fuissent, in iure princeps esset, eiusque auctoritas doctrinalis esset tanta, ut per excellentiam *iuris ciuilibus auctor* dicatur apud GELL. II, 13.

§. XXXVI.

IVS CIVILE ELIMATVM PER NOTARVM SCRIPTORES.

Quod Seruius in libris Q. Scaeuolae, quibus ius ciuile generatim constituerat, errores deprehendisse sibi visus est, ob quos castigandos notas in illos scripsit, malo tribuere arti eius, quam inuidentiae oestro et obtrectandi libidini. Notas scribere dicuntur, qui alterius scriptis opiniones suas attexunt, adiuuandi, supplendi, extendendi, limitandi, potissimum vero redarguendi et improbandi gratia, EV. OTTO in *Papin. c. 12, §. 6.* Libri Scaeuolae sine dubio magna in auctoritate fuerunt, ut praecauendum videretur ne errores in illis admissi, late per iurisprudenciam serperent. Notarum Seruii mentionem faciens GELL. IV, 1, dicit: Seruium Sulpicium in *reprebensis Scaeuolae capitibus* scripsisse: in *L. 30. D. pro Socio* habetur: Seruius in *notatis Mucii* ait. Diu in pretio fuisse Scaeuolae libros, ex eo apparet, quod in indice Ictorum Digestis praefixo, Pomponius libros xxxix lectionum ad Q. Mucium scripsisse refertur, et quod a Laelio Felice circa idem tempus librum ad Q. Mu-

Mucium scriptum, citat GELL. XV, 27. imo longo post hos interuallo, adhuc Modestinum notas ad Q. Mucium scripsisse inuenimus. Atque hos omnes magis illustrandi et confirmandi, quam reprehendendi gratia notas suas scripsisse, monet EV. OTTO *in vita Sulp. c. 7, §. 7*, simul tamen quatuor speciminibus ostendit, quam recte Scaeuolam reprehenderit Seruius. Exemplum Seruii, notas scribendi, imitati sunt alii. Notauerunt ad Papinianum Vlpianus, Martianus et Paulus, §. 6. *de Concept. Dig.* Porro Paullus notauit ad Iuolenum, L. 60. *de acq. vel amitt. her.* ad Labeonem, L. 5. *de Instr. vel instrum. leg.* ad Iulianum, L. 75. *de iudic.* ad Scaeuolam, L. 26. *qui et a qu. man.* Ad Masurii Sabini libros iuris ciuilibus illustrandos LI. libros scripsit Vlpianus, vid. CUIAC. *Obs.* VII, 2.

§. XXXVII.

PRVDENTES NON IURIS MAGIS QVAM
IVSTITIAE CONSVLTI.

Inter laudes quae Seruio Sulpicio tribuuntur, inprimis attendi meretur, quod non iuris magis consultus, quam iustitiae fuit, CIC. *Philipp.* IX, c. 5, cuius elogium ea vis est, quod Seruius non modo iuris quod ex legibus venit, sed ipsius iustitiae, a qua ius descendit, consultus fuit, suaeque responsa ex ipso fonte naturae depromsit, et ubi lex deficeret, quid aequi bonique ratio postulareret exposuit. EV. OTTO *vit. Seruii*, c. 6, §. 6. Ad eum usque prudentes iuris tantum consulti fuerant, posteaquam vero a Seruio edocti erant, ius omne a fonte iustitiae naturalis esse deriuandum, non solas litigandi vias tradere, sed iustitiae ipsius consulti esse coeperunt. Testem huius assertionis ex lucidissimis iurisprudentiae Romanae sideribus habeo Vlpianum, qui, ubi de studiis

et exercitationibus ICtorum verba facit, eorum sapientiam non intra XII Tab. constringit, sed patientiorem disputationum campum aperit, in *L. i. D. de l. et l. in-quiens: Iustitiam colimus, et boni et aequi notitiam profitemur, aequum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes.* Et ab hoc tempore iurisprudentia Romana ad illud fastigium euecta est, vt omne ius civile, praeter illud Romanorum, inconditum haberi posset ac paene ridiculum.

§. XXXVIII.

DISSIDIA SECTARIA

PRUDENTVM SVPER AVCTORITATE IVRIS CIVILIS.

Cooperat, vt dixi, iurisprudentia regularis prudentibus esse commendatissima, propter maximum regularum compendium, in quaestionibus iuris promte in iudicando et respondendo resoluendis, eaeque enuntiabant mediae iurisprudentiae ratas sententias, tacito consensu populi approbatas. Sed fuerant qui notando ad libros de iure civili editos, placita quaedam eius in disceptationem vocauerant, tandemque exoriebantur, qui auctoritatem eius vniuersim animosius impugnabant. Sustinebat imperante Augusto, Antistius Labeo, vir erectioris indolis, ingenii qualitate et fiducia doctrinae, qui et caeteris operis sapientiae operam dederat, plurima innovare. Ei se opponerat Ateius Capito, perseverans in his, quae ei tradita erant a praeceptore Ofilio, qui libros de iure civili plurimos reliquerat. Hj duo primum veluti diuersas sectas fecerunt, Proculianorum a Labeone, et Sabinianorum a Capitone proficiscentium. Vid. pluribus *ILL. I. F. EISENHARTI*, fautoris aeternum venerandi, *Inst. Hist. iur. Litter. c. XXV, ibique alleg. auct.* Caput suarum dissensionis sectarum erat, quod Sabiniani regulis iurisprudentiae mediae, interpretatione prudentium innectis iussitabant, Proculiani vero frequenter ab eis discedebant. *MERRILL, Obs. 1,*

3, et V, 34. Studia sectarum refrigescere publico edicto perpetuo, cuius conditor, Salmius Iulianus, Sabinianis addictus, id sibi sumserat, ut opiniones Sabinianorum edicti auctoritate comprobaret. Iulianus quoque discordiis sectarum placandis ita studuit, ut secundum veteres regulas et antiquas definitiones in plerisque vetustatis iura manere vellet incorrupta, F. C. CONRADI *de Iurispr. regulari pag. 22.*

§. XXXIX.

APICES IURIS QVAESTIONVM LIBRIS DISCVSSI.

Tam ex disensionibus sectarum, quam ex interpretatione legum, et causis emergentibus lege non definitis, subnascantur quaestiones subtiles et difficiles, quarum disensio Ictis acutissimis, Africano, Scaculoae, Papiniano, Paulo, Tertulliano, Fufidio, Callistrato, Maeciano pulcherrimam materiam suppeditare visa est, explicandi vires ingenii et doctrinae peculiaribus libris, qui Quaestionum libri inscripti sunt, a responsorum libris distinguendi. Differentiam quae inter utrosque intercessit, paucis declarat CUIACIUS, *Tract. I ad Afric. init.* plenius vero EV. OTTO *in Papin. c. 12 §. 1.* cuius verba apponam. Responsa decidebant singulares facti quaestiones, ex iure constituto succinctim: quaestiones erant vberes et diffusivi tractatus, in quibus pro libitu de iure controverso in thesi disputabant. In illis Icti munereungebantur, et petentibus consulebant: in his vero doctores agebant, suoque arbitratu apices iuris acuti et quaestiones vicinas, vulgo confusas, subtili iudicio separabant statiusque euagabantur. In dictas ab aliis sententias concedebant alii, laudato auctore, Venulcius in *L. 138 D. de V. O. Sed ego cum Proculo sentio.* Celsus in *L. 7 §. 2 de supell. leg.* *Et si magnopere me Tuberoni et ratio et auctoritas mouet, non tamen a Seruio dissentio.* Paulus in *L. 3 §. 3 de acq. vel amitt. possess.* *Quidam putant Sabini sententiam veriorum esse. - quibus consentio.* Iuolenus in *L. 33 D. de testam. tut.* *Ego Trebatii sententiam probo.*

§. XL.

AUCTORITATI PRVDENTVM CORONIS IMPOSITA.

Circa tempora Imperatoris Alexandri Seueri illustria incrementa capiebat auctoritas doctrinalis prudentum, sed huic propa-
gare

gandae fortuna non faebat. Plenissime eam illustrabant tres iuris-consultorum coryphaei, Papinianus, Paulus et Ulpianus, acuminis subtilitate, doctrinae profunditate, scriptorum multitudine in choro prudentum enitentes velut inter ignes luna minores. Permultas leges XII Tab. non usus adeo antiquauerat, ut plerisque iam populum Rom. uti desisse, dicat Sext. Caecilius, in disciplina iuris atque legibus populi Rom. noscendis interpretandisque scientia, usum auctoritateque illustris, apud GELL. XX. 1. Successerat iurisprudencia humanior, semper ad facilitatem aequitatemque referens, quae a legibus et a iure civili proficerebantur. Hanc iura constituendi rationem cum amplexi essent viri prudentissimi, qui sub Imperatoribus, et inprimis regnante Alexandro floruerunt, ea honoris praerogativa donati sunt, ut fragmenta ex ipsorum scriptis compilata, in digestorum libris utramque faciant paginam. Iidem vero etiam auctoritati doctrinali coronidem imposuerunt, siquidem ab Alexandri Seueri imperio fere conticescere visa sunt prudentum oracula.

Ex ingenti numero librorum, quibus prudentes illustrauerant iuris Romani scientiam, iussu Iustiniani compilatum est opus *Pandectarum*, atque ita adornatum, ut omnes disputationes et decisiones in se haberet legitimas. Doctrinam in illis contentam curate explicabo per semestre aestiuum, duabus quotidie horis, ductu *Intraditionis Boehmerianae*. Tradam quoque ius Canonicum et Ecclesiasticum Protestantium, secundum Ill. GEORG. LVD. BOEHMERI *principia iuris Canonici, speciatim iuris Ecclesiastici, publici et privati quod per Germaniam obtinet*, ita conscripta, ut ad solidam et completam cognitionem acquirendam commendatissima haberi mereantur. Denique ut non iuris magis quam iustitiae consulti fieri discant qui viam eruditionis legitimae ingrediuntur, docebo *Iur. Nat. et Gent.* duce[m] secuturus Cl. ACHENWALLIVM, leges et iura naturalia ex essentia et natura hominis, ut fieri par est, deriuantem. Ad labores hos alacriter peragens Vestram, Commilitones suauissimi, mihi expeto beneuolentiam. Scrib. Helmstadii

VI April. MDCCCLXVIII.

ULB Halle
005 350 883

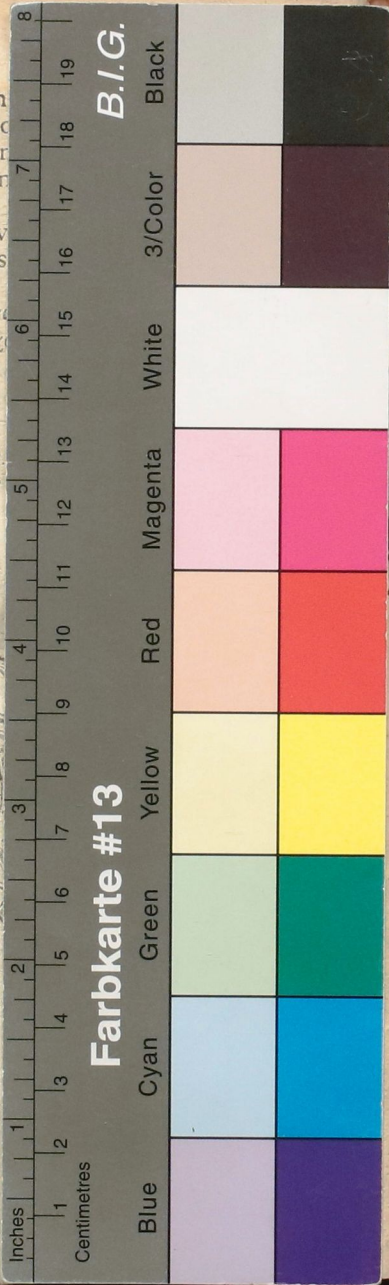

3

WDIP

B.I.G.

Farbkarte #13

1768, 3.
257

D. CAROLI ANTONII KEVFFEL

HISTORIA
AVCTORITATIS PRVDENTVM

18

APVD ROMANOS

SECTIO III.

PRAELECTIONIBVS SEMESTRIS AESTIVI

MDCCLXVIII.

PROLVSIONIS INSTAR

PRAEMISSA

HELMSTADII

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO

VIDVAE SCHNORRIAE.